HE 99/2025 vp
Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja turvallisuusjaosto

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026

Varsinaisen kehitysyhteistyön synkkä kokonaiskuva

Suomen ulkopolitiikkaan kohdistuu merkittäviä leikkauksia vuonna 2026. Varsinaiseen kehitysyhteistyöhön kohdistetaan 20 miljoonaa euroa lisäleikkauksia vuosina 2026 ja 2027. Lisäksi kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuihin ja rahoitusosuuksiin ehdotetaan 10 milj. euron kertaluonteista vähennystä. Lisäksi hallitus päätti lisätä humanitaariseen katastrofiapuun 20 milj. euroa lisää, josta 5 milj. euroa kohdennetaan Gazaan.

Leikkaukset syventävät Suomen jo ennestään vaatimatonta mahdollisuutta vaikuttavuuteen maailmalla. Hallitus lisäsi kevään 2025 kehysriihessä varsinaisen kehitysyhteistyön leikkauksia vuodelle 2026 50 miljoonalla eurolla. Lisäksi päätettiin lisätä 10 miljoonaa euroa humanitaarisen katastrofiavun erilliselle momentille ja 10 miljoonaa euroa Ukrainan tukeen.

Hallituskauden aikana on leikattu kehitysyhteistyöstä jo neljä kertaa. Tämä on ristiriitaista tavoitteelle kehityspolitiikan tuloksellisuudesta ja vaikuttavuudesta, jonka toteutumiselle pitkäjänteisyys ja johdonmukaisuus on edellytys.

Suhteessa vaalikauden alun tekniseen kehykseen kehitysyhteistyöstä on päätetty leikattu kumulatiivisesti yli 1,3 miljardia euroa, mikä tarkoittaa historiallisen suuria kehitysyhteistyöleikkauksia. Leikkausten myötä Suomen kehitysyhteistyön rahoituksen 0,7 % YK:n BKTL-tavoite karkaa kauas verrokkimaista. Vuonna 2026 BKTL-osuuden arvioidaan putoavan tavoitteesta puoleen -0,35 %. (2024 kehitysyhteistyön osuus BKTL:sta: Norja 1.02 % Ruotsi 0.79 % Tanska 0.71 %).

Kehyskauden lopussa kehitysyhteistyön rahoitus putoaa jo ennen uusia leikkauksia 0,33 % BKTL-tasolle. Yhtä matalalla on käyty yli 20 vuotta sitten (2004, 0,33%).

Olemme vakavasti huolissamme, miten Suomi pystyy toteuttamaan Kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selontekoa tulevalla rahoitustasolla.

Suomen kehityspoliittisen toimikunnan mukaan epävarmuus Suomen kehitysrahoituksen tulevaisuuden tasosta heikentää edellytyksiä toteuttaa kehitysyhteistyötä suunnitelmallisesti.

Erityisesti korjattavaa: rahoituksen ohjautuminen kaikkein köyhimmille

Pidämme erityisen huolestuttavana, että vähiten kehittyneille maille (LDC) kohdentuva kehitysrahoitus on historiallisen matalalla tasolla. Ulkoministeriön mukaan BKTL-taso oli vuonna 2026 enää 0,1 %. LDC-maiden osuutta kehitysyhteistyörahoituksesta ei enää seurata erikseen valtion talousarviossa, vaikka ulkoasiainvaliokunta on lausunnoissaan (UaVL 6/2024 vp ja

UaVL 3/2023 vp) vaatinut seurannan palauttamista. Ehdotamme, että LDC-maiden osuuden seuranta palautetaan talousarvioon.

Myönteistä: järjestöjen rahoituksen turvaaminen ja humanitaarisen rahoituksen lisäys

Säästöjä ei kohdenneta kansalaisjärjestöjen kautta kanavoituvaan kehitysyhteistyöhön, mitä pidämme erittäin hyvänä. Ulkoministeriön laatiman kehitysyhteistyön tulosraportin mukaan kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyöohjelmat tuottavat tehokkaasti välittömiä tuloksia ja kohdistuvat ruohonjuuritasolle.

Raportin kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyö tukee suoraan etelän kansalaisyhteiskuntia ja edistää ihmisoikeuksien, demokratiakehityksen ja hyvän hallinnon toteutumista.

Pidämme tärkeänä, että Suomi osoittaa lisää tukea humanitaarisiin kriiseihin. Kiinnitämme huomiota, että humanitaariselle katastrofiavulle luotu kehysriihessä uusi momentti (24.90.67) joka ei kuulu varsinaiseen kehitysyhteistyöhön ja jonka käyttötarkoitus on epäselvää.

Tyttöjen oikeudet Suomen kehityspolitiikassa

Yksi kehityspolitiikan painopisteistä on naisten ja tyttöjen oikeuksien edistäminen sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyden vahvistaminen. Kriisien ja konfliktien pitkittyessä on painopisteen merkitys huomioitava kaikessa kehityspolitiikassa ja humanitaarisessa avussa.

Sukupuolten tasa-arvoa edistävien hankkeiden määrää tulisi seurata valtion talousarviossa. Seurantaindikaattori poistui vuoden 2024 talousarvion käsittelyn yhteydessä, vaikka Suomi on edelleen sitoutunut EU-linjauksen mukaiseen 85 %:n tavoitteeseen.

Seksuaali- ja lisääntymisoikeuksien puolustaminen on vaikeutunut eri puolilla maailmaa tapahtuvien kehitysyhteistyön leikkausten, humanitaaristen kriisien ja tasa-arvoa vastustavien liikkeiden vahvistumisen vuoksi. Seksuaali- ja lisääntymisoikeuksien edistäminen on vaarantunut vakavasti mm. USAID:in lakkauttamisen myötä. Guttmacher-instituutin mukaan tämä vähentää jopa 48 miljoonan naisen ja tytön mahdollisuuksia moderneihin ehkäisypalveluihin, johtaa 17 miljoonaan ei-toivottuun raskauteen, ja aiheuttaa jopa 34 000 raskausaikaan liittyvää kuolemaa.

Suomen on tärkeää jatkaa tukea seksuaali- ja lisääntymisoikeuksien edistämiseksi tukemalla kansalaisjärjestöjä ja YK:n väestörahasto UNFPA:a, jonka merkittävä tukija Suomi on ollut viime vuodet.

Ossi Heinänen, pääsihteeri

Plan International on lastenoikeus- ja humanitaarinen järjestö, joka parantaa heikoimmassa asemassa olevien lasten, erityisesti tyttöjen, elämää. Plan tavoittelee oikeudenmukaista maailmaa, jossa kaikkien lasten oikeudet toteutuvat. Poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton Plan perustettiin vuonna 1937. Suomessa toiminta alkoi vuonna 1998. Kansainvälinen Plan työskentelee yli 80 maassa.